

Nieuwegein

Concerndirectie

Kadernota 2020

Raadsnummer 2019-182

Datum 7 juni 2019

Auteur Marloes Klooster-Steinmeijer

Versie 1.0

Inhoudsopgave

1	Leeswijzer	5
2	Bestuurlijk perspectief	6
3	Financieel perspectief 2020-2023	11
	3.1 Inleiding	11
	3.2 Perspectief 2019-2022	11
	3.3 Effecten voorjaarsnota	11
	3.4 Ontwikkelingen in het perspectief 2020-2023	15
	3.4.1 Gemeenschappelijke regelingen	15
	3.4.2 Overige ontwikkelingen	17
	3.5 Ontwikkeling inkomsten	20
	3.6 Financiële ontwikkelingen	21
	3.7 Financieel perspectief 2020-2023	22
	3.8 Overige ontwikkelingen en risico's	22
	3.9 Begrotingsuitgangspunten	24
4	Lange termijn perspectief	25
	4.1 Inleiding	25
	4.2 Investerings	25
	4.3 Sociaal domein	27
	4.4 Opbrengsten uit parkeren	28
	4.5 Conclusie	29
5	Planning & Control cyclus	30
	5.1 Inleiding	30
	5.2 Voorstel aanpassing P&C cyclus	30
	5.2.1 Besluitvormingsmomenten	31
	5.2.2 Vervolg	31
	5.3 Doorontwikkeling P&C producten	31
	5.3.1 Opbouw P&C producten	32
	5.3.2 Doorontwikkeling inhoud begroting	32
	5.3.3 Voorstel nieuwe uitwerking	33
	5.3.4 Voorstel	36

1 Leeswijzer

Voor u ligt de Kadernota 2020. In het volgende hoofdstuk geven wij ons perspectief voor de komende periode weer. Daarna volgt het financiële perspectief voor de komende begrotingsperiode. Vervolgens gaan wij in op de lange termijn: welke opgaven liggen voor ons in de nabije toekomst? Tot slot, wordt in het laatste hoofdstuk een voorstel gedaan voor de inrichting van de P&C cyclus.

2 Bestuurlijk perspectief

Voor u ligt de Kadernota 2020: de eerste Kadernota van dit college. In juni 2018 is het college begonnen en sindsdien is een vervolg gegeven aan de vele ontwikkelingen die de voorgaande jaren in gang zijn gezet. Ook is een aantal nieuwe trajecten gestart. In de periode 2020 - 2022 gaan wij hiermee verder. Dat willen wij doen aan de hand van drie pijlers:

1. Doorbouwen en uitbouwen;
2. Nieuwegein 2040;
3. Samen maken we het verschil.

Hierbij willen we ons niet beperken tot deze collegeperiode, maar juist komen met voorstellen voor duurzame toekomstbestendige oplossingen. Daarom schetsen we in deze Kadernota ook de eerste contouren voor het inhoudelijke en financiële perspectief voor de lange termijn. We richten ons daarbij op de periode tot 2040. Ondanks dat dit een lange periode lijkt, is het volgens ons nodig om nu al vooruit te kijken en waar nodig bij te sturen en keuzes te maken. De toekomstige opgaven liggen op inhoudelijk vlak, op thema's als verstedelijking, energie en mobiliteit, en op financieel vlak. In het komende jaar willen we, met de vier speerpunten van de Toekomstvisie 2025 als leidraad, verder uitwerking geven aan deze contouren voor de lange termijn, zodat we bij de vaststelling van de Kadernota 2021 hieraan daadwerkelijk invulling kunnen geven.

1. Doorbouwen en uitbouwen

De afgelopen jaren is al veel geïnvesteerd in de stad, onder andere in de voorzieningen, de bereikbaarheid en duurzaamheid. Zo zijn investeringen gedaan om achterstanden in het beheer van de openbare ruimte in te lopen, zijn de eerste buurten vernieuwd middels het programma Betere Buurten, worden de onderwijs- en sportaccommodaties vernieuwd en geven we invulling aan de routekaart Energieneutraal. We bouwen door op de eerder vastgestelde ambities, omdat continuïteit en focus over een langere periode belangrijk zijn voor duurzame resultaten. Waar nodig sturen we bij en waar mogelijk bouwen we uit, zodat we de stad, ook naar de toekomst toe, leefbaar houden en steeds een beetje mooier maken.

Ook is er een aantal ontwikkelingen in gang gezet, die we de komende jaren willen bestendigen of verder in ontwikkeling gaan brengen. Ter voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet, bouwen we voort op de reeds vastgestelde Omgevingsagenda. Middels participatie werken we deze Omgevingsagenda uit naar een Omgevingsvisie, die de basis vormt voor het beleid in de fysieke leefomgeving in 2025, met een doorkijk naar 2040.

In het kader van de Transformatie in het sociaal domein zetten we de komende jaren met de derde fase de laatste stap van het veranderingsproces om tot getransformeerd werken te komen. De uitvoerings- en investeringsagenda voor deze derde fase wordt in juli 2019 aan de Raad ter besluitvorming voorgelegd.

In deze derde fase zetten we, op basis van de lessen die we hebben geleerd, in op borging van de drie doelstellingen:

- a. Passende ondersteuning voor onze inwoners, jong en oud die dit nodig hebben;
- b. Hoog niveau van participatie door alle inwoners, met en zonder beperking;
- c. De doelen realiseren we binnen beschikbare middelen.

Dit betekent dat in deze fase voor sommige programma's nog doorontwikkeling nodig is; voor het werkteam geldt bijvoorbeeld dat we nog twee jaar innoveren en daarna inzetten op borgen. Voor andere programma's, zoals als alternatieven voor maatwerk, zijn de resultaten deels al geborgd.

De derde fase zal ook inzicht geven welke effecten van getransformeerd werken uitgaan: alleen een kwalitatief effect voor onze inwoners of ook een remmend of besparend effect op de gemeentelijke uitgaven.

2. Nieuwegein 2040

Ook zien we een aantal toekomstige ontwikkelopgaven op ons afkomen, bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking, mobiliteit en energie, die verder gaan dan deze begrotingsperiode. Deze opgaven lijken ver weg te liggen, maar gezien de omvang van deze opgaven, is het noodzakelijk dat we ons hier nu al op voorbereiden. Dit betekent ook dat we in onze begroting al rekening moeten houden met deze opgaven. Daarbij willen we streven naar een duurzaam financieel evenwicht.

De integrale ruimtelijke opgaven

Veel van deze toekomstige ontwikkelopgaven vragen om samenwerking in de regio. Er is een tekort aan ruim 100.000 woningen in de periode 2016 – 2040 en er is behoefte aan groene recreatie in de regio. We constateren dat we aanlopen tegen de grenzen van bereikbaarheid in de regio en onderzoeken de mogelijkheden van een zogenaamde schaa sprong voor mobiliteit. Groei van het aantal inwoners betekent daarnaast dat er ook behoefte zal zijn aan meer banen in de regio. Wij schatten nu in dat tot 2040 86.000 extra banen nodig zijn. Ook worden we geconfronteerd met het energievraagstuk met als opgaven: 'van het gas af', opwekken groene energie en klimaatadaptatie.

In het REP, het integraal Ruimtelijk Programma, waar in U10-verband aan wordt gewerkt, maken we als regio integrale keuzes voor deze thema's. Ruimte is schaars en kan maar één keer worden benut. De keuze voor energie heeft gevolgen voor de keuze voor woningen en omgekeerd. En waar woningen komen, moet de bereikbaarheid goed geregeld zijn en moeten ook werklocaties aanwezig zijn. Het belang is groot, want we hebben te maken met groei in bedrijvigheid, aantal huishoudens, mobiliteit en energievraag. De uitdaging voor de regio is hoe we deze groei accommoderen, met behoud of zelfs toename van kwaliteit van de vastgestelde ambitie van Gezond Stedelijk Leven.

We willen een actieve bijdrage leveren aan deze opgaven in de regio. Als gemeente alleen kunnen we niet alle opgaven die op ons afkomen invullen, zo hebben we de regio nodig bijvoorbeeld bij de energietransitie. We kunnen, om invulling te geven aan onze opgaven, niet zonder de regio en de regio kan niet zonder ons.

Wij willen ons daarom actief inzetten op de samenwerking in de regio van de U10, waarbinnen specifiek de Lekstroom gemeenten onze thuisbasis zijn, en tegelijkertijd de kans benutten om Nieuwegein krachtiger te maken vanuit de kansen die hieruit ontstaan. In deze samenwerking willen we een verbindende rol spelen tussen 'stad en land'.

Samen met de raad bepalen we positie voor Nieuwegein. Besluitvorming over de keuzes voor Nieuwegein vindt plaats in de gemeenteraad. Via U10 beraden en lokale middelen wordt de raad periodiek geïnformeerd over het proces en inhoudelijke onderzoeksrichtingen.

Nieuwegein biedt, binnenstedelijk, tot 2030 nog ruimte aan de bouw van 5.000 woningen, voorzieningen, nieuwe bedrijven (op het Klooster) en beperkte grootschalige energieopwekking. City en Rijnhuizen vormen de belangrijkste locaties voor de nieuwbouw van woningen. Na 2030 is er ruimte in de A12 zone met daarbinnen de Galecopperzoom en mogelijk landschappelijk wonen in Laagraven. Als het bedrijventerrein het Klooster is gerealiseerd, is er geen ruimte meer voor nieuwe bedrijventerreinen in Nieuwegein. Economisch vernieuwing vindt plaats door vernieuwing en beheer van de bestaande bedrijventerreinen.

Uit de knooppunten-analyse van de vereniging Deltametropool, blijkt dat Nieuwegein nu al onderbedeeld is met het openbaar vervoer. Met de realisatie van deze ruimtelijke opgave zijn investeringen in de kwaliteit van het openbaar vervoer noodzakelijk. Het tram- en busstation van City krijgt al een opwaardering. Maar meer en snellere ov-lijnen zijn ook noodzakelijk.

Financieel duurzaam evenwicht

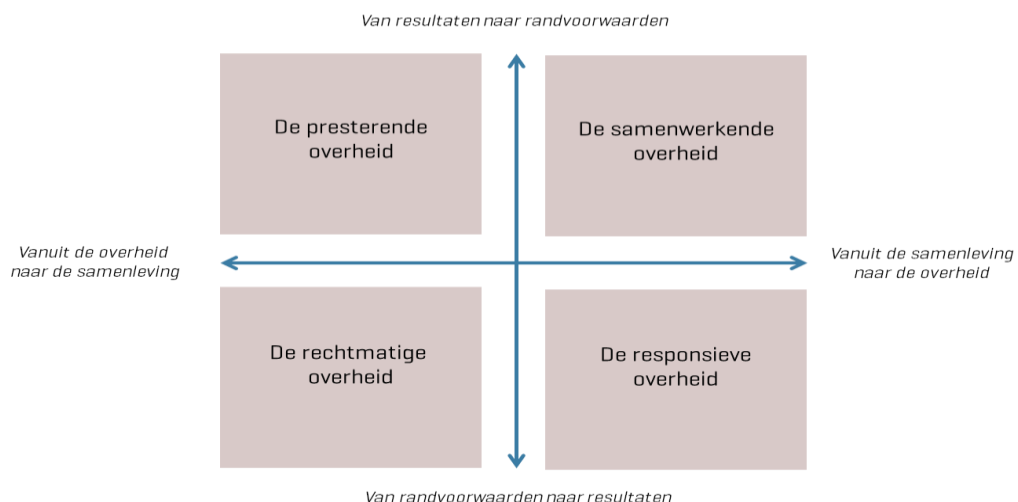
De noodzakelijke vernieuwing van de stad leidt, samen met de reeds in gang gezette ontwikkelingen, tot druk op onze begroting. Nieuwegein is in korte tijd gebouwd. Daarbij zijn veel investeringen bekostigd uit grondexploitaties. We komen, na bijna 50 jaar, in de periode dat de kosten voor het duurzaam in stand houden van onze voorzieningen toenemen. We vinden het van groot belang dat we niet alleen voor de komende periode een sluitend perspectief tonen, maar ook dat naar de toekomst toe sprake is van een duurzaam financieel evenwicht, zodat de begroting duurzaam in balans is en we kunnen blijven investeren in vernieuwing van de stad. In deze Kadernota beschrijven wij een aantal van deze opgaven en geven we een eerste doorkijk in ons financiële meerjarenperspectief.

Om te komen tot een duurzaam financieel evenwicht, zullen keuzen moeten worden gemaakt om ook voor de langere termijn toekomstbestendig te zijn en te blijven. Graag gebruiken wij het komende jaar om dit verder uit te werken, zodat we in de Kadernota 2021 integrale voorstellen kunnen doen om te komen tot een duurzaam financieel evenwicht. Daarom kiezen wij er in deze Kadernota voor om in de komende begrotingsperiode overschotten niet volledig in te zetten, zodat we komende jaren ruimte hebben om verder invulling te geven aan deze ontwikkelopgaven.

3. Samen maken we het verschil

Zoals aangegeven vormen de vier speerpunten van de toekomstvisie 2025 de leidraad voor ons handelen in de komende periode. In de toekomstvisie 2025 is ook aangegeven dat we op verschillende manieren invulling willen geven aan onze rol en de wijze van samenwerking met de stad. Werkend aan een krachtige stad, vanuit een gedeelde betrokkenheid, waarin mensen zich verbonden en verantwoordelijk voelen voor elkaar en hun omgeving. De afgelopen jaren hebben wij in gezamenlijkheid op verschillende manieren invulling gegeven aan de samenwerking met de stad. Hierbij hebben de Nota's 'Vertrouwen op de kracht van de Stad' en 'Samen met de Stad' als leidraad gediend.

De afgelopen jaren hebben we op meerdere manieren geëxperimenteerd met verschillende vormen van participatie. Uit deze ervaringen blijkt dat we niet één vorm kunnen toepassen, maar dat we voor maatschappelijke opgaven aan de voorkant van het proces vaker moeten bepalen welke rol het meest passend is. Dit willen we doen aan de hand van de methodiek van 'meervoudig sturen' (NSOB). Deze methodiek maakt onderscheid in verschillende rollen van de gemeente, zoals in onderstaande figuur weergegeven:

Impliciet hebben we in de afgelopen periode vanuit de rollen die in bovenstaande figuur zijn weergegeven onze participatie ingevuld. De komende jaren, willen wij, deze ervaringen omzetten in concrete acties en methodieken. De uitkomsten van de evaluatie 'Vertrouwen in de Kracht van de Stad', waar ook de raad bij betrokken zal worden, nemen we als ervaring hierin mee. Ook de ervaringen die zijn opgedaan bij de strategische verkenningen van de raad, vormen onderdeel van de verdere uitwerking.

Hiermee willen we, bewuster en nog meer dan voorheen, gezamenlijk aan de voorkant slimme keuzen maken over interactie met de stad en bepalen welke rol we aannemen rondom een maatschappelijke opgave. Hiermee kunnen we onze samenwerking met inwoners, ondernemers en partners nog beter organiseren en worden we voorspelbaarder als overheid. Het stelt ons in staat om samen met de stad invulling te geven aan de inhoudelijke opgaven voor de korte en lange(re) termijn.

Tot slot

Deze kadernota vormt de opmaat voor de begroting 2020-2023. Om de voortgang van de begroting te kunnen monitoren, en gedurende het jaar bij te kunnen sturen, wordt in deze Kadernota een voorstel gedaan voor de aanpassing van de planning & controlcyclus. Met deze aanpassing wordt ook gedurende het jaar gerapporteerd over beleid en financiën. Vanaf 2020 wordt dit gedaan middels een jaarlijkse bestuursrapportage, die in september in de raad wordt behandeld. Dit geeft de mogelijkheid om gedurende het jaar de (beleids)uitvoering bij te sturen. Deze verandering van de planning & controlcyclus willen we samen met een kwaliteitsverbetering van de P&C documenten uitvoeren. Hiermee zorgen we er voor dat ook de P&C documenten aansluiten bij de eisen en wensen van de huidige tijd.

3 Financieel perspectief 2020-2023

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven wij verschillende ontwikkelingen die van invloed zijn op het begrotingssaldo 2020-2023. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een nieuw perspectief dat de basis vormt voor het opstellen van de begroting 2020-2023.

3.2 Perspectief 2019-2022

Het perspectief, zoals opgenomen in de begroting 2019-2022 vormt het startpunt voor deze Kadernota. Daarnaast is er een aantal ontwikkelingen geweest als gevolg van de najaarsnota en septembercirculaire. Onderstaande tabel geeft dit weer.

Beginstand perspectief 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Saldo begroting 2019	1.248	3.463	4.412	4.412
Najaarsnota 2018	-57	-80	-81	-81
Septembercirculaire 2018	408	124	240	240
<i>Beginstand Kadernota 2020</i>	<i>1.599</i>	<i>3.507</i>	<i>4.571</i>	<i>4.571</i>

In dit overzicht is het perspectief voor 2023 als nieuw jaar in het meerjarenperspectief gelijk gesteld aan dat voor 2022. In paragraaf 3.7 worden de nieuwe ontwikkelingen voor dat jaar beschreven.

3.3 Effecten voorjaarsnota

In de Voorjaarsnota 2019 is een aantal ontwikkelingen opgenomen, die structurele financiële effecten hebben. Dit lichten wij in deze paragraaf toe.

Lasten

Hogere energielasten

De energiekosten zijn gestegen. Dit wordt veroorzaakt door hogere energiebelasting en hogere energietarieven. Dit doet zich op verschillende onderdelen voor:

- Openbare verlichting: de stijging wordt contractueel doorberekend. In de Voorjaarsnota is een stijging van € 90.000 opgenomen. Echter hierbij geldt dat bij gelijkblijvende tarieven de (geleidelijke) overgang op LED-verlichting de komende jaren zal leiden tot een daling van de lasten. Hier houden we in het meerjarenperspectief rekening mee.
- Gemeentelijk vastgoed: vooralsnog gaan we ervan uit dat dit kan worden opgevangen binnen de budgetten voor vastgoed.
- Parkeergarages: Deze stijging van de kosten (€ 38.000) wordt verwerkt in de parkeerexploitatie.

Integrale veiligheid - Applicatie persoonsgebonden aanpak

Dit betreft de kosten van de aanschaf van een applicatie persoonsgebonden aanpak (PGA) voor woonoverlast, radicalisering en ondermijning. Het is een regionaal systeem gericht op de uitwisseling van informatie tussen convenantpartners.

Deze kosten bedragen € 21.800 structureel voor de komende vijf jaar. Daarna nemen deze af tot € 12.000 per jaar.

Hogere kosten bewegingsonderwijs

De kosten van het bewegingsonderwijs zijn in de begroting 2019 te laag geraamd, omdat de kosten (€ 26.500 per jaar) voor de Triangel daarin niet zijn meegenomen. Hiermee wordt dit structureel gecorrigeerd.

BghU

De afgelopen jaren heeft de BghU de indexatie van de lonen steeds binnen de bestaande begroting opgevangen, maar hiertoe is het budget niet meer toereikend. Daarnaast nemen de invorderingsopbrengsten structureel af door een meer klantvriendelijke manier van innen, waarbij eerst een herinnering zonder boetebedrag wordt gestuurd. Dit leidt ertoe dat de jaarlijkse bijdrage aan de BghU met € 30.000 toeneemt.

Inkomsten sportparken

Uit de jaarrekening 2018 is gebleken dat de baten voor bijzondere activiteiten zoals toernooien, evenementen, etc. structureel te hoog in de begroting zijn opgenomen. Daarom wordt voorgesteld het bedrag in de begroting structureel te verlagen voor een bedrag van €30.800.

Inburgering en integratie

Door de gemeente worden taken op het gebied van inburgering en integratie uitgevoerd. Hiervoor wordt structureel personeel ingezet. De kosten hiervan bedragen € 70.000 per jaar. Het is op dit moment nog niet bekend of voor de uitvoering van deze taak sprake is van extra middelen vanuit het Rijk (taakmutatie), waarmee deze extra uitgaven kunnen worden gedekt.

Precariobelasting

De opbrengsten precariobelastingen blijven al een aantal jaren achter bij de begroting. Dit wordt voor een deel veroorzaakt doordat met ingang van 2017 een vrijstelling is opgenomen in de verordening. Deze vrijstelling houdt in dat geen precariobelasting meer wordt geheven voor werken waarvan de gemeente zelf opdrachtgever is. Dit om onnodige administratieve lasten te voorkomen. De begrote opbrengst was hier nog niet op aangepast. Voorgesteld om dit effect van € 30.000 in de meerjarenbegroting te verwerken.

Implementatie AVG

Sinds mei 2018 moet de gemeente voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Dit betekent dat hiervoor activiteiten worden ondernemen die structurele kosten met zich meebrengen. Het gaat hierbij onder andere om de licentiekosten van applicaties voor veilige bestandsuitwisseling en veilig e-mailen. Daarnaast is in de komende jaren nog specifiek aandacht nodig voor bewustwording. Dit leidt tot structurele kosten (€ 51.000) en incidentele kosten (€ 13.500 in 2020, aflopend tot € 5.750 in 2022).

Werving en selectie en uitvoering arbo-beleid

De afgelopen jaren zijn de kosten op het gebied van arbo en werving en selectie toegenomen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door groei van de organisatie en krapte op de arbeidsmarkt. Anderzijds zijn de eisen die aan de arbeidsomstandigheden worden gesteld de afgelopen jaren steeds strenger geworden. Deze combinatie van factoren leidt ertoe dat deze kosten structureel met € 150.000 toenemen.

Aanpak asbestdaken

In de Voorjaarsnota is een plan van aanpak aangekondigd, waarmee uitvoering wordt gegeven aan het verbod op asbestdaken. Nu de Eerste Kamer op 4 juni 2019 het wetsvoorstel verworpen heeft, beraadt het College zich of het onderwerp in de begroting moet worden opgenomen. Derhalve zijn voor de jaren vanaf 2020 geen budgetten opgenomen.

Professionalisering inkooporganisatie

De gemeente koopt jaarlijks voor ongeveer € 60 miljoen in bij ruim 1.500 leveranciers. De komende jaren willen wij onze inkoop verder professionaliseren. Dit willen we doen op 3 niveaus:

- Strategisch: gericht op een rechtmatige besteding van middelen, doelmatigheid en ontwikkelen van strategisch inkoopplan (w.o. aanbestedingskalender, contractmanagement, SROI, duurzaamheid);
- Tactisch: gericht op individuele inkooptrajecten, waarbij we inkoop willen bundelen bij een aantal medewerkers, gericht op betere kwaliteit en prijs;
- Operationeel: hierbij gaat het om een digitaal systeem te ontwikkelen voor contractregistratie en contractbeheer.

Om dit te realiseren stellen wij voor om eerst de operationele inkoop te versterken, door aanschaf van een applicatie en de inzet van een operationeel inkoper, en daarnaast de tactische inkoop en het contractmanagement te versterken. De bedoeling is voor 2 jaar middelen beschikbaar te stellen (waarvan een deel al in de Voorjaarsnota is verwerkt). Voor 2020 gaat dit om een bedrag € 187.000 en voor 2021 om € 100.000. De verwachting is dat dit zich daarna zelf terugverdient door inkoopvoordelen, minder uitbesteden van inkooptaken, en het concentreren van de taken bij medewerkers.

Overig

In de Voorjaarsnota is een aantal mutaties opgenomen met een bedrag van minder dan € 25.000 die structurele doorwerking hebben. Het gaat hierbij om:

- Hogere kosten voor raad en rekenkamer als gevolg van de nieuwe verordening rechtspositie;
- De hogere kosten voor het opstellen en publiceren van de gemeentepagina;
- De toegenomen kosten voor de verzekering van het wagenpark;
- Een (aflopend) voordeel op de kapitaallasten door het afboeken van een restant boekwaarde van vervallen activa.

In totaal gaat het om een bedrag van € 36.000 in 2020 (oplopend tot € 39.100 in 2022 vanwege een lager voordeel op de kapitaallasten).

Ferder genomen raadsbesluiten:*Bibliotheek*

Zoals in de Voorjaarsnota toegelicht, betreft dit de administratieve verwerking van het amendement dat in mei 2018 is aangenomen. Het betreft een bedrag van €48.700. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de subsidie voor de bibliotheek.

Erfgoedbeleid

De gemeenteraad heeft op 1 april 2019 ingestemd met het voorstel om structureel € 88.000 beschikbaar te stellen om te voldoen aan wettelijke taken op het gebied van cultureel erfgoed en deze in de Kadernota 2020 te verwerken.

Baten:*Reserve actieplan geluid voordeel*

Zoals in de voorjaarsnota aangegeven, kunnen de afschrijvingslasten, die al in de begroting zijn opgenomen, gedekt worden door een onttrekking uit de reserve actieplan geluid. Deze onttrekking moet structureel worden verwerkt in de begroting. Dit betreft een bedrag van € 40.200.

Integrale veiligheid - gedetineerden

De inkomsten van de nazorg gedetineerden zijn nog niet structureel in de begroting verwerkt. Het betreft een bedrag van € 44.380.

Onroerende-zaakbelastingen

In 2018 was sprake van een grotere areaaluitbreiding dan waarmee in de begroting rekening is gehouden. Dit heeft geleid tot hogere structurele opbrengsten, die in het meerjarenperspectief moeten worden verwerkt. Vooralsnog wordt uitgegaan van € 150.000 extra inkomsten.

Algemene uitkering Gemeentefonds

Op basis van mutaties in de septembercirculaire 2018 en decembercirculaire 2018 is sprake van een structureel voordeel in de Algemene Uitkering van € 215.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere scores op een aantal maatstaven in de verdeelsystematiek van het gemeentefonds. Na het ontvangen van de meicirculaire zullen wij u per brief informeren over de effecten van de ontwikkeling van de Algemene Uitkering voor 2019 en latere jaren.

Samenvatting

Bovenstaande geeft het volgende beeld:

Lasten:	2020	2021	2022	2023
Energielasten	75,0	60,0	45,0	30,0
Applicatie PGA	21,8	21,8	21,8	21,8
Bewegingsonderwijs	26,5	26,5	26,5	26,5
BghU	30,0	30,0	30,0	30,0
Inkomsten uit verhuur sportparken	30,8	30,8	30,8	30,8
Inburgering en integratie	70,0	70,0	70,0	70,0
Precariobelasting	30,0	30,0	30,0	30,0
Implementatie AVG	64,5	61,5	56,8	51,0
Arbo, Werving & Selectie	150,0	150,0	150,0	150,0
Professionalisering inkoop	187,0	100,0	-	-
Overig	36,0	36,1	36,1	39,1
Eerder genomen raadsbesluiten: Erfgoed en bibliotheek	136,7	136,7	136,7	136,7
<i>Totaal lasten</i>	<i>858,3</i>	<i>753,4</i>	<i>633,7</i>	<i>615,9</i>
Baten:				
Actieplan geluid	40,2	40,2	40,2	40,2
Nazorg gedetineerden	44,4	44,4	44,4	44,4
Opbrengsten OZB	150,0	150,0	150,0	150,0
Algemene uitkering	215,0	215,0	215,0	215,0
<i>Totaal baten</i>	<i>449,6</i>	<i>449,6</i>	<i>449,6</i>	<i>449,6</i>
Effect voorjaarsnota op saldo	-408,7	-303,8	-184,1	-166,3

3.4 Ontwikkelingen in het perspectief 2020-2023

In deze paragraaf geven wij ontwikkelingen weer die de komende periode spelen en die een financieel effect hebben. We maken daarbij onderscheid tussen ontwikkelingen die zich voordoen bij verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen) en overige ontwikkelingen.

3.4.1 Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Utrecht is de komende jaren hoger dan waarmee tot nu toe qua indexering in de begroting rekening is gehouden. Dit heeft onder andere te maken met loon- en prijsaanpassing, bijstellingen van bestaand beleid als gevolg van veranderende wet- en regelgeving om de taakuitvoering op het huidige niveau voort te zetten. Op 27 mei 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met deze begroting.

In de Algemene uitkering neemt het accres voor Openbare orde en veiligheid eveneens toe. Omdat de verhoging van de inkomsten, waaruit de stijging van de lonen en prijzen kan worden opgevangen, voor 2020 en verder al verwerkt is in de

meerjarenbegroting, komt de stijging van onze bijdrage aan de VRU ten laste van het begrotingssaldo. In 2020 betreft dit een bedrag van € 218.000. De jaren daarna bedraagt dit respectievelijk €186.000, € 111.000 en €173.000.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

Voor de RUD is er sprake van twee ontwikkelingen:

1. Extra middelen dienstverleningsovereenkomst en ontwikkelbudget voor asbesttaken;
2. Verplichte overdracht van asbesttaken aan de RUD.

Ad 1.

De RUD heeft, conform de dienstverleningsovereenkomst, structureel meer middelen nodig dan waarmee toe nu toe in de begroting rekening is gehouden. Hierover heeft de gemeenteraad op 21 februari 2019 besloten.

Daarnaast houdt de RUD in haar meerjarenbegroting rekening met kosten voor ontwikkeling en innovatie (zogenamd ontwikkelbudget). In haar Kadernota 2020 geeft de RUD aan dat in de begroting 2022 de hoogte van het ontwikkelbudget geëvalueerd zal worden. Dit ontwikkelbudget wordt daarom voor 2 jaar in onze begroting opgenomen (€ 14.000 per jaar). Met dit voorstel heeft de gemeenteraad op 22 mei 2019 ingestemd.

Ad 2.

Door een wetswijziging van het Besluit Omgevingsrecht is bepaald dat het toezicht op het bedrijfsmatig verwijderen van asbest per 1 juli 2017 een taak voor de omgevingsdienst is. Tot nu toe heeft de gemeente Nieuwegein deze taken nog niet overgedragen. We zijn met de RUD in gesprek over de overdracht. Hierbij is ook het kwaliteitsniveau onderwerp van gesprek. De gemeente Nieuwegein houdt in principe bij alle sloopmeldingen toezicht of er asbestgerelateerde werkzaamheden plaatsvinden (100% toezicht). De RUD hanteert een andere aanpak: ze nemen voor het toezicht een steekproef van alle meldingen. Als in de afspraken met de RUD hetzelfde niveau van toezicht wordt gehanteerd als nu, zal er sprake zijn van meerkosten. Indien de aanpak van de RUD wordt gevolgd, neemt het kwaliteitsniveau van de uitvoering af. Vooralsnog wordt voorgesteld om in het meerjarenperspectief de meerkosten op te nemen, op basis van het huidige kwaliteitsniveau (100% toezicht). Dit is een bedrag van structureel € 70.000.

GGD regio Utrecht

Conform de ontwerpbegroting van de GGDrU neemt de bijdrage van de gemeente Nieuwegein toe met € 39.300 ten opzichte wat in onze begroting is opgenomen. Deze stijging komt onder andere voort uit een toename van het toezicht op de kinderopvang en index- en volume mutaties. In de begroting van de GGDrU is het effect van een stijging van de loonkosten nog niet verwerkt. Dit zal naar alle waarschijnlijk leiden tot een begrotingswijziging in 2020.

De stijging van de toezichtstaken wordt gedekt door een verhoging van de uitkering voor toezicht op de kinderopvang. Rekening houdend met deze dekking, resteert een bedrag van € 13.000 dat structureel effect heeft op het begrotingssaldo.

3.4.2 Overige ontwikkelingen

Nieuwegein 50 jaar

Op 1 juli 2021 bestaat de gemeente Nieuwegein 50 jaar. Zoals al eerder aangekondigd, onder andere in de nieuwjaarstoespraak van de burgemeester, willen we aandacht besteden aan deze mijlpaal. Met het viertien van deze mijlpaal willen we:

- de saamhorigheid van, de verbondenheid met en het gemeenschapsgevoel tussen de inwoners van Nieuwegein extra stimuleren;
- de ontmoeting tussen bewoners en bezoekers bevorderen door (op informatieve wijze) gezamenlijk te genieten van georganiseerde gebeurtenissen met een hoge amusementswaarde;
- de relatie bevorderen tussen de gemeente enerzijds en de bewoners anderzijds;
- de (landelijke) naamsbekendheid en het imago van de Nieuwegeinse leefomgeving in de provincie extra promoten.

Om dit te realiseren willen we verschillende publieke en private, commerciële en niet-commerciële initiatieven, activiteiten en evenementen met een meerjarig effect (laten) organiseren, ondersteunen en promoten. Als gemeente willen we middelen beschikbaar stellen voor een bijdrage aan de activiteiten / evenementen, waaronder een feestweekend rond de datum van 1 juli 2021. Wij stellen voor hiervoor in totaal € 100.000 in het meerjarenperspectief op te nemen, verdeeld over de jaren 2020 en 2021.

Ondermijning

Ondermijning is één van onze prioriteiten en maakt onderdeel uit van de regionale veiligheidsstrategie. In het geval van acties in het kader van ondermijning zijn middelen, zoals aanschaf van materiaal (denk aan zegels voor dichtzetten panden, vervangen sloten die opengeknipt zijn, aannemer die hekken of een pand dicht moet zetten), nodig. Hiervoor zijn nu onvoldoende middelen beschikbaar. Voorgesteld om hiervoor structureel € 25.000 beschikbaar te stellen.

Doorontwikkeling burgerzaken

Er spelen verschillende ontwikkelingen op het terrein van burgerzaken waar invulling aan gegeven moet worden. Enerzijds is er sprake van een afname van werkzaamheden door de paspoortdip (als gevolg van een verlenging van de paspoorttermijn naar 10 jaar in 2014) en door de sluiting van de geboortekliniek in het St. Antonius. Tegelijkertijd is er sprake van een toename van werkzaamheden door onder andere een stijging van het aantal naturalisaties, de groei van de stad en de toenemende kwaliteitseisen die worden gesteld aan de basisregistratie personen (mede in licht van voorkomen van fraude en misbruik, en ondermijning). Dit vraagt om een herschikking van taken en om uitbreiding van capaciteit. In combinatie met een ontwikkeltraject, willen we komen tot een team burgerzaken dat kwalitatief en kwantitatief is toegerust voor de taken in de toekomst. Voorgesteld wordt om hiervoor structureel € 88.000 beschikbaar te stellen.

Assetmanagement

In de toekomst zullen voor het opstellen van de onderhoudsplannen de principes van assetmanagement worden toegepast. Om dit te realiseren is het noodzakelijk dat de medewerkers worden getraind / opgeleid om te komen tot deze andere manier van werken, zodat onderhoudsplannen conform de principes van assetmanagement opgesteld kunnen worden. Hiervoor zijn extra middelen noodzakelijk. Op basis van een inventarisatie wordt ingeschat dat in totaal € 100.000 nodig is, verdeeld over 2 jaar.

Wet Natuurbescherming

De wet natuurbescherming is in 2017 in werking getreden. Op dit moment beschikt de ambtelijke organisatie niet over de benodigde kennis en capaciteit om de wet te implementeren. Voorgesteld wordt om voor de implementatie € 100.000 beschikbaar te stellen, verdeeld over 2 jaar.

Openbare verlichting

Er zijn eenmalige vervangingsinvesteringen van € 50.000 nodig in de openbare verlichting. Dit betreft de bekabeling van de betondekken in een areaal, waarvan het eigendom bij de gemeente ligt en waarmee geen rekening was gehouden in de begroting.

Herontwikkeling Natuurkwartier

In de raadsvergadering van juli 2019 wordt een voorstel ter besluitvorming voorgelegd voor de herontwikkeling van het Natuurkwartier. Er wordt voorgesteld om het Natuurkwartier in de opzet door te ontwikkelen, waarbij er een nieuw functioneel gebouw ter vervanging van het huidige MEC-gebouw komt en de geitenstal wordt vervangen en verplaatst. Als gevolg van deze herontwikkeling, neemt het jaarlijkse exploitatiebudget vanaf 2022 toe met € 78.000. In 2021 is sprake van een versnelde afschrijving van het huidige MEC gebouw van € 84.000. Voorgesteld wordt deze bedragen in de meerjarenraming te verwerken.

Wettelijke taken Bodem

Als gevolg van de invoering van de Omgevingswet is er sprake van structurele overdracht van taken op het gebied van bodem door de provincie. Voor deze taken is inzet van capaciteit noodzakelijk. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat hiervoor vanaf 2021 een structureel bedrag van € 25.000 nodig is.

VPB last bij reclame opbrengsten

Als gemeente moeten wij vennootschapsbelasting over onze reclameopbrengsten gaan afdragen. Op basis van de opbrengsten in de afgelopen jaren, schatten wij in dat hiervoor structureel € 40.000 benodigd is.

Programma dienstverlening

Gemak, toegankelijk en klantvriendelijk, zijn de pijlers van onze dienstverleningsambitie. Onze online middelen voldoen daar nog niet volledig aan. Het is nog onvoldoende mogelijk om goed rekening te houden met de informatiebehoefte van de klant, omdat de cijfers uit de diverse databronnen niet geanalyseerd kunnen worden en webredactie door een web professional ontbreekt. Daarom wordt voorgesteld om te investeren in onze webcare, in het gebruik van social media en de website www.nieuwegein.nl verder te ontwikkelen, zodat de kwaliteit van de site wordt verhoogd en inwoners en ondernemers sneller geholpen kunnen worden bij het online regelen van producten en diensten. Voorgesteld wordt om hiervoor structureel € 120.200 beschikbaar te stellen.

Informatievoorziening & automatisering

Op 21 september 2017 is de I-strategie vastgesteld door de gemeenteraad. De I-strategie telt zes sporen met bijbehorende tijdspaden. In het derde kwartaal van 2019 wordt deze I-strategie herijkt. Op dit moment is nog onduidelijk welk (financieel) effect de keuzes die gemaakt worden in het kader van de herijking hebben.

Met de uitvoering van de I-strategie is gestart om een forse achterstand op het gebied van informatievoorziening in te lopen. Systemen, processen en de organisatie moeten verbeteren. Hoewel we de afgelopen anderhalf jaar stappen in de goede richting zijn gezet, is er nog veel te doen. Gezien de omvang en complexiteit, is er vertraging opgetreden in de uitvoering van de I-strategie.

Om de achterstand in uitvoering op de I-strategie te verkleinen en om de vooruitgang die we al hebben geboekt te borgen, wordt voorgesteld om voor 2020 tijdelijk extra € 150.000 beschikbaar te stellen. Met deze middelen kan achterstallig onderhoud op softwareapplicaties en de onderliggende softwaretechnologie uit worden gevoerd en kan tempo worden gemaakt met substitutie. In de Kadernota 2021 wordt op basis van de herijking een nieuw voorstel gedaan.

Bibliotheek

De bibliotheek voorziet een tekort in haar exploitatie van € 89.000. Extra financiering is nodig om de voorziening bibliotheek volgens het huidige concept in stand te houden. De opbouw van het tekort kent diverse oorzaken: minder eigen inkomsten, minder subsidie en hogere lasten. In februari 2019 heeft de Raad besloten om de subsidie van de Stichting Bibliotheek Nieuwegein per 1 januari 2019 structureel te verhogen met € 48.700 (zie paragraaf 3.2) en incidenteel met € 40.300. Daarbij is het verzoek gedaan aan het College om in de Kadernota een voorstel te doen voor de periode vanaf 2020. Op basis van de raadsinformatieavond over de visie, rol en taken van de bibliotheek op 10 april 2019, de evaluatiegegevens over de uitvoering van de huidige basisdiensten door de bibliotheek, stellen wij voor om met ingang van 1 januari 2020 structureel € 40.300 toe te voegen aan de subsidie van de bibliotheek. De totale structurele verhoging komt daarmee per 1 januari 2020 op € 89.000.

Samenvatting

Ontwikkelingen	2020	2021	2022	2023
Gemeenschappelijke regelingen:				
VRU	218	186	111	173
RUD - DVO en ontwikkelbudget	21	21	7	7
RUD - overdracht asbesttaken	70	70	70	70
GGDrU	13	13	13	13
<i>totaal gemeenschappelijke regelingen</i>	<i>322</i>	<i>290</i>	<i>201</i>	<i>263</i>
Nieuwegein 50 jaar	20	80	-	-
Ondermijning	25	25	25	25
Doorontwikkeling burgerzaken	88	88	88	88
Assetmanagement	60	40	-	-
Wet Natuurbescherming	50	50	-	-
Openbare verlichting	50	-	-	-
Herontwikkeling natuurskwartier	-	84	78	78
Wettelijke taken bodem	-	25	25	25
VPB bij reclameopbrengsten	40	40	40	40
Dienstverlening	120	120	120	120
Informatisering & automatisering	150	-	-	-
Bibliotheek	40	40	40	40
Totaal	966	883	618	680

3.5 Ontwikkeling inkomsten

In de huidige meerjarenraming en in de structurele effecten van de Voorjaarsnota is rekening gehouden met hogere inkomsten uit OZB als gevolg van een stijging van het aantal inwoners en woningen. In deze paragraaf beperken wij ons tot de ontwikkeling van de Algemene Uitkering.

Algemene uitkering

De raming van de algemene uitkering in het perspectief (zie paragraaf 3.1) is gebaseerd op de laatst verschenen circulaire, die van december 2018. Deze stand is toegelicht in de Voorjaarsnota 2019. De ontwikkeling van de maatstaven daarin nemen wij structureel mee in het perspectief. We hebben ook het effect meegenomen van extra stijging van het aantal woningen en inwoners. Daarbij is er rekening mee gehouden dat deze ontwikkeling ook leidt tot meerkosten voor de gemeente. Aan het perspectief is het jaar 2023 toegevoegd. Wij hebben hier het accres geraamd na aftrek van de ruimte die benodigd is voor compensatie van de loon- en prijsontwikkeling in dat jaar.

Begin juni wordt de eerste circulaire van 2019 verwacht, waarin de ramingen van het gemeentefonds worden geactualiseerd. De stand daarvan wordt als uitgangspunt gehanteerd bij het opstellen van de begroting 2020. Wij zullen u per brief informeren over de gevolgen van de meicirculaire voor Nieuwegein.

Plafond BTW compensatiefonds

Gemeenten kunnen de betaalde BTW op overheidstaken in veel gevallen compenseren via het BTW-compensatiefonds (BCF). Omdat het bedrag van deze compensatie jaarlijks kan fluctueren, is een aantal jaren geleden afgesproken om het saldo ten opzichte van het landelijk vastgestelde plafond jaarlijks te verrekenen met het gemeentefonds. Doordat gemeenten in de afgelopen jaren meer zijn gaan declareren bij het btw-compensatiefonds, neemt de ruimte onder het plafond steeds verder af. Dit leidt ertoe dat er minder wordt verrekend met het gemeentefonds, waardoor er naar verwachting sprake zal zijn van een verlaging van de algemene uitkering. In de meicirculaire wordt duidelijk hoe groot deze afname is. In de brief over de meicirculaire wordt u ook over dit effect geïnformeerd.

3.6 Financiële ontwikkelingen

Er speelt een aantal ontwikkelingen op financieel technisch vlak die invloed hebben op onze begroting(saldo). Deze worden in deze paragraaf toegelicht.

Dekkingsreserve kapitaallasten

Sinds 2001 kent de gemeente Nieuwegein een dekkingsreserve. In eerste instantie werd daarmee over een periode van 30 jaar een deel van de algemene reserve ingezet ter dekking van de begroting. Aanpassingen in de regelgeving op dit gebied hebben er voor gezorgd dat de opzet in de loop van de jaren gewijzigd is. Op dit moment dekken wij een aantal kapitaallasten uit deze reserve. Op grond van het BBV is het echter niet meer toegestaan om de rentelasten rechtstreeks aan de reserve te onttrekken. Wij hebben dit een aantal keer incidenteel opgelost door aan de raad bij de resultaatbestemming voor te stellen het bedrag van de rente alsnog aan de reserve te onttrekken. Voor de toekomst werken wij, in overleg met de provinciaal toezichthouder, aan een structurele oplossing waardoor wij in de komende jaren de dekkingsreserve in aangepaste vorm kunnen blijven gebruiken. Daarbij bouwen we de inzet van de reserve jaarlijks af. Dit betrekken we bij het voorstel voor een duurzaam financieel evenwicht.

Effect meerjareninvesteringsplan

Er is gestart met het opnieuw opzetten van het meerjareninvesteringsplan van de gemeente. Daarvoor worden alle (vervangings)investeringen tot 2040, met de kennis van nu, in beeld gebracht. Ook wordt rekening gehouden met nieuwe investeringen in de openbare ruimte (beheer op orde) en in het kader van het programma Betere Buurten. In het verleden werden deze onderdelen in de meeste gevallen niet geactiveerd. Dit hebben we, conform het gewijzigde BBV, in deze nieuwe opzet wel gedaan. Het komende jaar wordt gebruikt om het meerjareninvesteringsplan verder te ontwikkelen, zodat op basis van dit plan keuzes kunnen worden gemaakt waardoor de ontwikkeling van de kapitaallasten ook op langere termijn past binnen een duurzaam financieel evenwicht. In het volgende hoofdstuk gaan wij hier verder op in.

Voor de komende begrotingsperiode leidt de actualisatie van het meerjareninvesteringsplan tot een financieel effect. Op de korte termijn ontstaat door uitstel van enkele investeringen een voordeel ten opzichte van het huidige plan en

hetgeen in de huidige begroting is verwerkt. Vanaf 2022 ontstaat een nadeel vanwege hogere kosten van investeringen. Het effect van het meerjareninvesteringsplan voor de komende begrotingsperiode is als volgt:

	2020	2021	2022	2023
<i>Effect meerjareninvesteringsplan</i>	+ 84	+ 48	-223	-384

3.7 Financieel perspectief 2020-2023

In onderstaande tabel staat het perspectief voor de komende begrotingsperiode opgenomen. Hierin zijn de ontwikkelingen die hiervoor zijn beschreven verwerkt. Daarnaast is voor het jaar 2023 het perspectief aangevuld op 3 onderwerpen, omdat dit jaar in de vorige begrotingsperiode nog buiten het perspectief viel:

- ontwikkeling algemene uitkering: op basis van de nu bekende circulaire wordt voor 2023 een hoger accres verwacht dan noodzakelijk is voor loon- en prijscompensatie. Wel wordt in 2023 nog een bedrag uitgenomen vanwege de opschalingskorting.
- extra kapitaallasten als gevolg van investeringen in de onderwijs- en sportaccommodatie. Dit betreft de afschrijvingslasten die voortvloeien uit investeringen in onderwijs- en sportlocaties die in 2022 worden gedaan, conform eerder genomen besluit.
- lagere rente-inkomsten als gevolg van inzet van de dekkingsreserve. Omdat de omvang van de reserve jaarlijks afneemt, dalen ook de rente-inkomsten.

Ontwikkelingen	2020	2021	2022	2023
Stand brief septembercircular	1.599	3.507	4.571	4.571
Structureel effect voorjaarsnota	-409	-304	-184	-166
Effect ontwikkelingen meerjarenperspectief	-966	-883	-618	-680
Effect herberekening MIP	84	48	-223	-384
Ontwikkeling algemene uitkering 2023	-	-	-	545
Kapitaallasten inv. onderwijs en sport	-	-	-	-710
Lagere rente-inkomsten door inzet dekkingsreserve	-	-	-	-55
<i>Nieuw begrotingssaldo</i>	<i>309</i>	<i>2.369</i>	<i>3.546</i>	<i>3.121</i>

3.8 Overige ontwikkelingen en risico's

De hiervoor beschreven ontwikkelingen zijn grotendeels vertaald in het financiële perspectief. Alleen het effect van de meicircular (algemene uitkering en BTW compensatiefonds) hebben we nog niet kunnen verwerken. Hierover wordt de raad medio juni 2019 per brief geïnformeerd. Daarnaast zijn er voor komende periode nog andere ontwikkelingen waarvan het financiële effect nu nog niet duidelijk is. Deze worden in deze paragraaf beschreven. Indien tussen het moment van opstellen van de Kadernota en het opstellen van de begroting zicht ontstaat op de financiële consequenties zullen we dit in de begroting verwerken.

Duurzaamheidsprofiel

De gemeente heeft verschillende doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Zo willen we dat City de meest duurzame binnenstad van Nederland is en dat we in 2040 klimaatneutraal zijn. Om dat te realiseren werken we zichtbaar en effectief aan verduurzaming. Onderdelen hierbij zijn onder andere verschillende vormen van communicatie en het opzetten van een duurzaamheidsloket. Hiervoor wordt een voorstel voorbereid dat aan de Raad ter besluitvorming wordt voorgelegd. In dit voorstel worden ook de financiële consequenties uitgewerkt.

Invoering In Control Statement

Naar aanleiding van het advies van de commissie Depla, zal er een wetswijziging komen over rechtmatigheid in jaarrekeningen van gemeenten. Naar alle waarschijnlijkheid, zal door deze wijziging het college van B en W vanaf het boekjaar 2021 zelf een rechtmatigheidsverantwoording afgeven in de jaarstukken. Deze rechtmatigheidsverantwoording wordt nu nog afgegeven door de accountant, als onderdeel van de controleverklaring. In de toekomst zal de accountant alleen nog een oordeel geven over de getrouwheid van de jaarrekening. Het college van B&W legt dan verantwoording af over de rechtmatigheid.

De komende maanden wordt duidelijker wat deze wetswijziging concreet gaat inhouden en wat de gevolgen hiervan zijn. Daarna zal gestart worden met de voorbereiding voor de invoering van het In Control Statement. Of hier financiële gevolgen uit volgen, is nu nog onbekend. Over de aanpak en mogelijke financiële gevolgen wordt de Raad geïnformeerd.

Bedrijfsvoering

Na een periode van bezuinigingen, is er de afgelopen jaren, naast een toename van de bezetting door de overgang van Geynwijs en Pauw medewerkers, sprake van een groei van de organisatie. Gezien de (toekomstige) opgaven, verwachten wij dat de omvang van de organisatie de komende jaren nog verder zal toenemen. De effecten hiervan worden in de personeelsbegroting verwerkt, binnen het kader van de meerjarenbegroting. Echter een toename van de omvang van de organisatie heeft ook gevolgen voor de bedrijfsvoering. Te denken valt aan licenties, hardware, ondersteuning door helpdesk, personeelsadvies, etc. Voor deze financiële effecten is geen ruimte in de begroting opgenomen. De komende periode wordt dit vraagstuk verder uitgewerkt en waar nodig aan de raad voorgelegd.

Sportpark Parkhout-Zandveld

In 2016 heeft besluitvorming in de Raad plaatsgevonden over de upgradering van het sportpark Parkhout-Zandveld. Er is daarbij een budget beschikbaar gesteld ter dekking van de investeringen. Dit bedrag is in de meerjarenbegroting verwerkt.

De afgelopen periode zijn verschillende varianten uitgewerkt. Deze voorstellen brengen meerkosten met zich mee. Op dit moment vinden gesprekken plaats met de sportverenigingen over deze varianten. Over de uitkomst van deze gesprekken en de financiële consequenties wordt een voorstel aan de Raad voorgelegd.

Gemeenschappelijke regelingen

Voor een aantal gemeenschappelijke regelingen is hiervoor aangegeven wat de ontwikkeling is van de bijdrage van de gemeente Nieuwegein aan deze gemeenschappelijke regelingen. Echter voor een aantal partijen is de begroting ten tijde van het opstellen van deze Kadernota nog niet gereed. Bij de volgende gemeenschappelijke regelingen verwachten wij een stijging van onze bijdrage:

- Recreatieschap Stichtse Groenlanden. Bij het recreatieschap spelen verschillende ontwikkelingen, die effect kunnen hebben op onze begroting.
- WIL: bij de WIL spelen verschillende ontwikkelingen, die effect kunnen hebben op de bijdrage aan de WIL. Het gaat hierbij onder andere om de inrichting WIL 2.0/3.0, de verbetering van de informatievoorziening en diverse projecten ter verbetering van de Bedrijfsvoering.

3.9 Begrotingsuitgangspunten

In deze paragraaf lichten wij een aantal uitgangspunten voor de begroting toe. Deze worden als basis gebruikt bij het opstellen van de begroting.

Loon- en prijsontwikkeling

Voor de bepaling van de omvang van de loon- en prijsontwikkeling in de begroting wordt aangesloten bij de verwachtingen van het CPB, zoals die ook worden gebruikt voor de ontwikkeling van het gemeentefonds. De verwachte prijsontwikkeling van 2% is gelijk aan de raming die is gebruikt in de begroting 2019 voor de jaarschijf 2020. Dit percentage is gebaseerd op de Prijs Nationale Bestedingen.

Voor de loonontwikkeling wordt een stijging van 3,2% verwacht. Dit percentage is eveneens ontleend aan het Centraal Economisch Plan 2018. Ook dit percentage is gelijk aan wat eerder is geraamd, zodat geen extra aanpassing van de budgetten hoeft plaats te vinden. Er is overigens nog geen overeenstemming over een cao voor gemeentepersoneel voor 2019 en 2020. Op het moment dat een nieuwe cao wordt afgesloten, zullen de effecten hiervan in de begroting worden verwerkt.

Ontwikkeling belastinginkomsten

Wij passen de inkomsten van de gemeentelijke belastingen aan voor de ontwikkeling van de lonen en de prijzen. Omdat de ontwikkeling van de lonen en prijzen niet afwijkt van de meerjarenraming, blijft ook de stijging van de belastingen gelijk aan de eerdere raming. Het gaat hierbij om een stijging van de opbrengst met 2,6%. Voor de kostendekkende heffingen geldt dat de tariefsontwikkeling afhankelijk is van de lasten voor het betreffende onderdeel in de begroting. Dit wordt in de begroting verwerkt.

Rentepercentage

Het BBV schrijft een berekening voor van het rentepercentage dat de gemeente hanteert voor de investeringen. Op basis van de ontwikkelingen kan het rentepercentage voor 2020 worden gehandhaafd op 2%.

4 Lange termijn perspectief

4.1 Inleiding

Zoals aangegeven in het bestuurlijk perspectief, geven wij in deze kadernota ook een doorkijk op de jaren na deze begrotingsperiode, zodat er een goede basis is om tijdig op ontwikkelingen te anticiperen en toekomstbestendige keuze te maken. Zoals uit het voorgaande hoofdstuk blijkt, kiezen we ervoor om de beschikbare financiële ruimte niet volledig in te zetten. Dit omdat we in de komende begrotingsperiode nog onzekerheden hebben, zoals hiervoor beschreven, maar vooral ook omdat er een aantal financiële uitdagingen zijn waar we invulling aan moeten geven om ook in de toekomst een duurzaam financieel evenwicht te realiseren.

In de Kadernota 2018 is reeds een aantal ontwikkelingen geschetst die in de toekomst op ons afkomen en effect hebben op ons begrotingssaldo. Over een aantal onderwerpen die toen genoemd zijn, heeft inmiddels besluitvorming plaatsgevonden en is het effect verwerkt in het begrotingssaldo (bijv. energieneutraal Nieuwegein) en op een aantal onderwerpen is in het vorige hoofdstuk teruggekomen (bijv. informatisering en automatisering). Voor een aantal andere onderwerpen geven we in dit hoofdstuk een actualisatie weer. Het gaat hierbij om de investeringen en bijbehorende kapitaallasten, het sociaal domein en de parkeerexploitatie.

We leggen in dit hoofdstuk nog geen keuzes voor over het lange termijn financieel perspectief. We hebben meer tijd nodig voor een grondige analyse van de financiële opgaves, maar hechten er wel aan u op dit moment een beschrijving op hoofdlijnen te geven van de belangrijkste thema's. In de Kadernota 2021 willen we u een integraal voorstel voorleggen, gericht op een meerjarig duurzaam evenwicht.

4.2 Investeringsplan

Zoals in hoofdstuk 3 aangegeven, wordt een nieuw meerjareninvesteringsplan opgesteld voor de periode tot 2040. Dit plan geeft een beeld van de noodzakelijke investeringen in de komende 20 jaar en de gevolgen daarvan voor de begroting. Dit betreft de vervanging van de huidige voorzieningen in de stad en de organisatie, waarin ook ambities, zoals de Nota Kapitaalgoederen en het programma Betere Buurten, worden meegenomen.

We willen bij de kadernota 2021 een volledig beeld geven van het nieuwe meerjareninvesteringsplan: welke middelen zijn nodig voor de lange termijn om alle voorzieningen in de stad op peil te houden en welke middelen zijn nodig om alle beleidsdoelstellingen duurzaam te realiseren. Hierbij houden we ook rekening met eventuele dekking die al in de begroting is opgenomen. In deze herijking doen wij ook

een voorstel hoe we met eventuele indexering van de investeringsbedragen omgaan. In deze paragraaf wordt dit (nog) buiten beschouwing gelaten.

In deze paragraaf beperken we ons tot een toelichting tot een aantal elementen uit het meerjareninvesteringsplan. Hierbij geven wij een globaal beeld van de kapitaallasten op de langere termijn. Wij beperken ons, vanwege de leesbaarheid, tot de periode tot 2035. We baseren ons hierbij op eerdere besluitvorming en informatie die op dit moment beschikbaar is. De komende periode wordt, als onderdeel van het nieuwe meerjareninvesteringsplan, deze informatie herijkt op basis van de meest recente informatie en actuele uitgangspunten.

Investerings- en sportlocaties

In september 2017 heeft raadsbehandeling plaatsgevonden van het plan "onderwijshuisvesting basisonderwijs en sportaccommodaties 2030" (2017-286). In de periode vanaf 2022 is fase 3 gepland. In onderstaande tabel is het financiële effect van de investeringen in onderwijs en sport ten opzichte van de begroting 2023 weergegeven. In de jaarschijf 2023 zijn reeds kapitaallasten van een deel van de investeringen uit fase 3 verwerkt (€ 710.000 zie paragraaf 3.7); onderstaande tabel bevat de extra lasten in de jaren erna.

Vanaf 2025 nemen de kapitaallasten toe als gevolg van investeringen in 2024. Uit deze tabel blijkt verder dat de meerkosten vanaf 2029 lager zijn. Dit wordt veroorzaakt door lasten voor sloop en tijdelijke huisvesting voor fase 2 die vanaf 2029 fors afnemen.

Investerings- en sportlocaties	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Onderwijs- en sportlocaties	-410	-2.098	-2.052	-2.006	-1.959	-1.728	-1.685	-1.547	-1.506	-1.466	-1.425	-1.385

Betere Buurten

Inmiddels werkt de gemeente met het stadsvernieuwingsprogramma Betere Buurten in vier buurten aan de vernieuwing van de buurt. Onlangs is de vijfde buurt geselecteerd. Op basis van ervaringscijfers met de eerste buurten, is een inschatting gemaakt van de benodigde investeringen per buurt. Dit betreft een bedrag van gemiddeld € 2,8 miljoen per buurt. Om alle buurten in 40 jaar te kunnen vernieuwen, zullen iedere 2 jaar 3 buurten moeten worden opgeknapt. Dit betekent een gemiddelde investering van € 4,2 miljoen per jaar.

De inschatting van de benodigde investeringen is, zoals aangegeven, gebaseerd op de ervaringscijfers opgedaan bij de eerste buurten. Deze bedragen verschillen per buurt en zijn afhankelijk van de omvang en leeftijd van de buurt en mate van noodzakelijke vervangingen. Er wordt er steeds meer gezocht naar optimale synergie tussen investeringen in het grootonderhoud en vervangingsinvesteringen vanuit het Openbaar Domein en die vanuit Betere buurten. Dit met als doel om werk-met-werk te creëren en mogelijke financiële voordelen te creëren. Het financiële effect hiervan zal de komende jaren nog meer merkbaar worden.

Op dit moment gaan we, gezien deze onzekerheden over de ontwikkeling van de budgetten voor Betere Buurten, in onderstaande tabel uit van de ervaringen van de afgelopen jaren. Bij de herijking van het meerjareninvesteringsplan, in de kadernota 2021, worden deze bedragen aangescherpt. Ter dekking van de kapitaallasten is in de

begroting reeds een bedrag van € 1.875.000 beschikbaar. Op termijn zijn de kapitaallasten hoger dan dit bedrag. Dit leidt, op basis van bestaand beleid en de huidige inzichten, tot het volgende beeld:

Investerings	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Betere buurten	0	-24	-205	-383	-560	-734	-906	-1.076	-1.244	-1.410	-1.574	-1.735

Dit tekort loopt in de begroting door de oplopende kapitaallasten in de jaren daarna verder op. Ook het langere termijn perspectief zullen we geven bij de kadernota 2021.

Nota Kapitaalgoederen

In 2018 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de Nota Kapitaalgoederen. Deze Nota Kapitaalgoederen geeft een overzicht van het beheer en onderhoud in de verschillende beheerdomeinen. Het gaat daarbij zowel om het dagelijks en verzorgend als het groot onderhoud. Ook heeft deze nota effect op het meerjarenperspectief omdat door een stelselwijziging in het BBV de investeringen in het maatschappelijk nut moeten worden geactiveerd. Deze twee factoren gezamenlijk leiden tot het volgende meerjarenperspectief:

Investerings	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Nota Kapitaalgoederen	-234	-1.003	-1.248	-1.493	-1.738	-1.983	-2.228	-2.473	-2.718	-2.963	-3.000	-3.000

In de Kadernota 2019 is aangegeven dat in 2021 een eerste herijking van de Nota Kapitaalgoederen wordt uitgevoerd. De uitkomsten van deze herijking worden waar mogelijk in het herijkte meerjareninvesteringsplan verwerkt.

Overige investeringen

Naast bovenstaande onderwerpen, zijn er nog veel andere investeringen die gedaan zijn en gedaan moeten worden de komende jaren. Denk aan investeringen in ICT, Stadhuis, etc. De financiële effecten van deze investeringen worden eveneens verwerkt in het herijkte meerjareninvesteringsplan.

Bovenstaande onderdelen gecombineerd leiden tot het volgende beeld van de ontwikkeling van de kapitaallasten na 2023:

Investerings	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Onderwijs- en sportlocaties	-410	-2.098	-2.052	-2.006	-1.959	-1.728	-1.685	-1.547	-1.506	-1.466	-1.425	-1.385
Betere buurten	0	-24	-205	-383	-560	-734	-906	-1.076	-1.244	-1.410	-1.574	-1.735
Nota Kapitaalgoederen	-234	-1.003	-1.248	-1.493	-1.738	-1.983	-2.228	-2.473	-2.718	-2.963	-3.000	-3.000
Overige investeringen	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Totaal investeringen	-644	-3.126	-3.505	-3.882	-4.257	-4.445	-4.820	-5.096	-5.468	-5.839	-5.999	-6.120

4.3 Sociaal domein

Sociaal domein en algemene uitkering

Bij de decentralisatie van de taken in het sociaal domein naar de gemeenten in 2015 is een groot bedrag toegevoegd aan het gemeentefonds, waarmee gemeenten de uitvoering van de nieuwe taken kunnen bekostigen. Omdat een verdeling volgens de reguliere systematiek van het gemeentefonds in eerste instantie niet mogelijk was, is dit onderdeel als decentralisatie-uitkering (DU) opgenomen in het gemeentefonds.

Met ingang van 2019 is een groot deel van de DU Sociaal domein ondergebracht in de reguliere algemene uitkering. Dat betekent dat deze budgetten nu mee gaan lopen in de reguliere normeringsystematiek van het gemeentefonds ("trap op, trap af"). De gemeente moet voortaan zelf, binnen het geheel van de algemene uitkering, zorgen dat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor bekostiging van het sociaal domein. Om in de toekomst de prijs- en volumeontwikkelingen op dit onderdeel op te kunnen vangen, is de basis van het gemeentefonds uitgebreid met de rijksuitgaven voor zorg.

Vanwege deze ontwikkeling stellen wij voor om vanaf 2020 de budgetten van het sociaal domein op dezelfde wijze te behandelen, als de rest van de gemeentebegroting. Dat wil zeggen dat de budgetten jaarlijks volgens het vastgestelde percentage worden geïndexeerd voor prijsstijgingen. Wel moet worden gekeken of deze percentages voldoen voor het sociaal domein, waar zich, bijvoorbeeld door andere cao-ontwikkelingen en tariefafspraken, afwijkende ontwikkelingen kunnen voordoen. Gemeentebreed zal bij de begroting bekeken worden of deze ontwikkeling past binnen het accres van de algemene uitkering. Dit betekent dat geen scheiding meer zal zijn tussen het algemene deel van de algemene uitkering en die voor het sociaal domein. Ook voor het sociaal domein worden de uitgangspunten van de begroting leidend.

Transformatieagenda Sociaal Domein

In juli 2019 wordt aan de Raad het voorstel voor de uitvoeringsagenda voor de transformatie van het sociaal domein voorgelegd. Dit betreft de derde en laatste stap om te komen tot getransformeerd werken. Op basis van de investeringsagenda wordt in de komende periode ook een prognose gemaakt van kosten die na afronding van de derde fase wegvallen en kosten die na de derde fase (vanaf 2022) blijven bestaan. Op basis van die prognoses maken we een voorstel voor de wijze van dekking van deze kosten. In de derde fase zal moeten blijken of de inspanningen ook daadwerkelijk financieel opleveren waar nu op wordt ingezet. De doelen van de transformatie zijn passende ondersteuning voor alle inwoners die dit nodig hebben, een hoog niveau van participatie van alle inwoners en een realisatie van deze twee doelen binnen de daartoe beschikbare budgetten. De derde fase zal ons inzicht geven welke effecten van getransformeerd werken uitgaan: alleen een kwalitatief effect voor onze inwoners of ook een remmend of besparend effect op de gemeentelijke uitgaven.

4.4 Opbrengsten uit parkeren

Jaarlijks wordt de parkeerexploitatie herijkt en aan de Raad ter besluitvorming voorgelegd. Ten opzichte van de laatste herijking, die eind 2018 aan de raad is voorgelegd, doen zich een aantal ontwikkelingen voor:

- In de voorjaarsnota 2019 is aangegeven dat de uitgaven binnen de parkeerexploitatie structureel toenemen als gevolg van hogere energiekosten en een correctie op de afschrijvingslasten. Dit heeft een structureel effect op de parkeerexploitatie.
- Daarnaast zullen we, op het moment dat sprake is een positieve parkeerexploitatie, vennootschapsbelasting moeten gaan afdragen (25%).

- Tot slot is er, als gevolg van gewijzigde fiscale regelgeving, sprake van een afschrijvingsbeperking. Hierdoor kan de te betalen vennootschapsbelasting toenemen. De mate waarin is nog onbekend.

Aan de Raad wordt eind 2019 een herijkte PEX voorgelegd. Hierin worden bovenstaande ontwikkelingen verwerkt.

4.5 Conclusie

Als we bovenstaande elementen toevoegen aan ons meerjarenperspectief, dan geeft dit tot en met 2035 het volgende beeld:

Ontwikkeling perspectief	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Perspectief 2023	3.121	3.121	3.121	3.121	3.121	3.121	3.121	3.121	3.121	3.121	3.121	3.121
Korting algemene uitkering	-390	-805	-805	-805	-805	-805	-805	-805	-805	-805	-805	-805
Invest. (excl. pm-posten)	-644	-3.126	-3.505	-3.882	-4.257	-4.445	-4.820	-5.096	-5.468	-5.839	-5.999	-6.120
Sociaal domein	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Opbrengsten parkeren	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Perspectief 2024-2035	2.087	-810	-1.189	-1.566	-1.941	-2.129	-2.504	-2.780	-3.152	-3.523	-3.683	-3.804

In het perspectief 2023 (bovenste regel) is de structurele doorwerking van hetgeen in het vorige hoofdstuk is beschreven opgenomen. Hierin is nog geen rekening gehouden met ontwikkelingen die nog niet financieel vertaald zijn. Ook is hierin geen rekening gehouden met de structurele effecten uit de meicirculaire 2019. Daaronder zijn de onderwerpen die in dit hoofdstuk zijn beschreven, weergegeven. Ook is in deze tabel de "opschalingskorting" in de algemene uitkering, die in 2024 en 2025 verder wordt doorgevoerd, opgenomen.

Uit deze tabel blijkt dat het begrotingssaldo, ondanks dat we hierin nog geen volledig beeld van alle kapitaallasten hebben opgenomen, op termijn negatief wordt. Indien de kapitaallasten van alle investeringen meegenomen worden, zal het begrotingssaldo nog verder afnemen. Voor de periode na 2035 nemen de kapitaallasten nog verder toe. Dit betekent dat we voor de komende jaren een opgave hebben om onze ambities en dekking met elkaar in overeenstemming te brengen.

Op basis van het herijkte meerjareninvesteringsplan, gaan wij voor de kadernota 2021 nader onderzoeken wat de financiële effecten zijn en welke mogelijkheden wij zien om tot een duurzaam financieel beleid voor de lange termijn te komen. Daarbij zullen we onderzoeken hoe we de kosten kunnen beperken, bijvoorbeeld door meer synergie te bereiken tussen het programma betere buurten en de uitvoering van de nota kapitaalgoederen. Daarnaast zullen we in beeld brengen welke alternatieve dekkingsmogelijkheden beschikbaar zijn, bijvoorbeeld de opbrengsten uit de parkeerexploitatie. Onderdeel van deze voorstellen vormen ook, naast de in dit hoofdstuk genoemde ontwikkelingen, de wijze waarop wij omgaan met reserves en het belastingniveau.

In de kadernota 2021 zullen wij u op basis hiervan voorstellen doen om te komen tot een duurzaam financieel evenwicht.

5 Planning & Control cyclus

5.1 Inleiding

In 2018 is een evaluatie uitgevoerd naar de P&C cyclus. Voortvloeiend hieruit is in de commissie ABZ op 6 maart hierover een voorstel besproken (zie bijlage). Dit voorstel wordt in deze Kadernota ter besluitvorming voorgelegd (paragraaf 5.2). Daarnaast wordt in paragraaf 5.3 een voorstel gedaan voor de verdere doorontwikkeling van de producten uit de P&C cyclus.

5.2 Voorstel aanpassing P&C cyclus

Op basis van de evaluatie van de P&C-cyclus, concluderen wij dat het gewenst is om tot een aanpassing van de tussentijdse rapportages (de huidige voor- en najaarsnota) te komen. Daarom wordt het voorstel gedaan om met ingang van de cyclus van het jaar 2020 de P&C- cyclus aan te passen, waarbij sprake is van de volgende tussentijdse rapportages:

- Maart & december: technische en financiële verzamelwijziging
- September: bestuursrapportage

Technische en financiële verzamelwijziging

In maart en december ontvangt de raad een technische en financiële verzamelwijziging. Deze is primair bedoeld om de begroting actueel te houden en (weer) in overeenstemming te brengen met genomen besluiten. Een verzamelwijziging bevat dus geen (nieuwe) beleidsvoorstellen of beleidswijzigingen. Hiervoor is de Bestuursrapportage bedoeld. Voorbeelden van onderwerpen die in een verzamelwijziging kunnen terugkomen, zijn:

1. Budgettaire neutrale wijzigingen over programma's: administratieve wijzigingen en correcties, zoals de verwerking van circulaire van het rijk (bijvoorbeeld mutaties in de algemene uitkering van het gemeentefonds)
2. De verwerking van raadsbesluiten met budgettaire effecten die een meerjarig karakter hebben en op dat moment nog niet in de begroting kunnen worden verwerkt.

Daarnaast kan de verzamelwijziging van december vanuit het oogpunt van rechtmatigheid worden benut voor het melden van onvermijdelijke en onvoorziene afwijkingen.

Bestuursrapportage

De bestuursrapportage is een integrale rapportage. Dit betekent dat in deze rapportage zowel over beleid als over financiën wordt gerapporteerd. Hierbij wordt op afwijkingen gerapporteerd.

Met de behandeling van de bestuursrapportage in september wordt de raad in staat gesteld om gedurende het jaar nog bij te sturen. Ook wordt in de bestuursrapportage het financiële effect van de meicirculaire verwerkt.

5.2.1 Besluitvormingsmomenten

Bovenstaand voorstel leidt tot de volgende besluitvormingsmomenten in de Raad:

Maand	Product	Gericht op:
Maart	1 ^e technische en financiële verzamelwijziging	Lopende jaar
Juni/juli	Kadernota Jaarrekening	Komende begrotingsperiode Afgelopen jaar
September	Bestuursrapportage	Lopende jaar
November	Begroting	Komende begrotingsperiode
December	2 ^e technische en financiële verzamelwijziging	Lopende jaar

5.2.2 Vervolg

Nadat de Raad een besluit heeft genomen over de aanpassing van de P&C cyclus, wordt dit in de financiële beheersverordening van de gemeente aangepast.

Daarnaast zijn in de evaluatie zijn ook opmerkingen gemaakt over de wijze waarop de dialoog tussen college en raad in meer algemene zin kan worden verbeterd. In de volgende paragraaf doen wij, hierop aansluitend, een voorstel voor de doorontwikkeling van de P&C producten.

5.3 Doorontwikkeling P&C producten

In deze paragraaf geven wij een uitwerking van de verdere doorontwikkeling van de producten in de nieuwe P&C cyclus vanaf kalenderjaar 2020 (kadernota 2021, bestuursrapportage 2020 en begroting 2021). We benoemen welke informatie per product wordt opgenomen (paragraaf 5.3.1). Voor de begroting wordt concreet uitgewerkt hoe dit vorm krijgt (paragraaf 5.3.2). Daarmee wordt ook een kader gegeven voor de uitwerking van de Bestuursrapportage en de jaarstukken die daarop volgen.

5.3.1 Opbouw P&C producten

In onderstaande tabel is opgenomen hoe de producten zullen worden opgebouwd en welke informatie onderdeel uitmaakt van het P&C product. Hiermee wordt recht gedaan aan de input uit de RIA van 6 december 2018. Het gaat om:

- Beter inzicht in trends en ontwikkelingen.
- Beter inzicht in waar we het geld aan uitgeven binnen programma's.
- Juiste toepassing indicatoren en kengetallen.

Kadernota	Begroting	Verzamel- wijziging	Bestuurs- rapportage	Verzamel- wijziging	Jaarstukken
Hoofdpijnen beleidsmatig en financieel	Integraal beleidsmatig en financieel	Afwijkingen financieel	Afwijkingen beleidsmatig en financieel	Afwijkingen financieel	Integraal beleidsmatig en financieel
Trends en ontwikkelingen op programma-niveau	Koppeling 3-W vragen (effect, prestatie en geld)	Geen koppeling W-vragen	Koppeling 2 ^e en 3 ^e W-vraag (prestatie en geld)	Geen koppeling W-vragen	Koppeling 3-W vragen (effect, prestatie, geld)
Financiën op het niveau van producten binnen programma's	Financiën op het niveau van producten binnen programma's	Financiën op het niveau van producten binnen programma's	Financiën op het niveau van producten binnen programma's	Financiën op het niveau van producten binnen programma's	Financiën op het niveau van producten binnen programma's

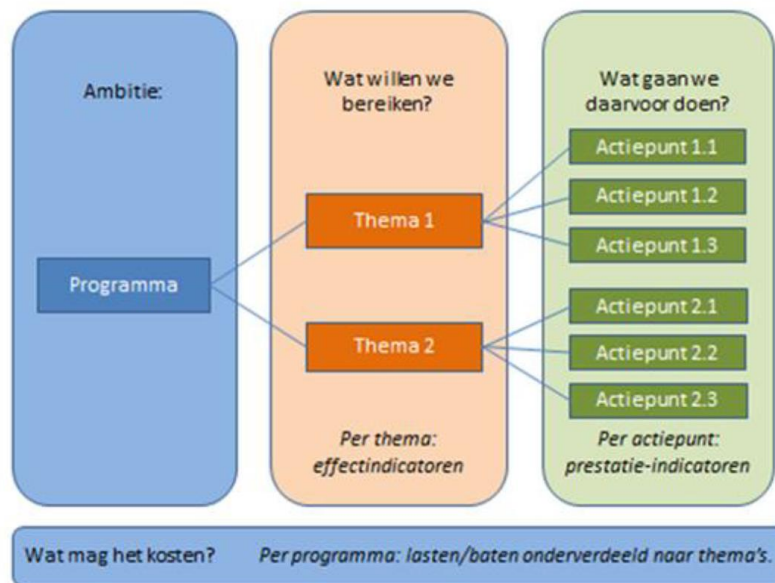
5.3.2 Doorontwikkeling inhoud begroting

De regels waaraan de begroting minimaal moet voldoen staan in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Zo bestaat de begroting uit een, door de gemeente zelf te bepalen aantal, programma's. Per programma moeten in ieder geval de volgende vragen worden beantwoord:

- Wat willen we bereiken? (1^e W-vraag)
- Wat gaan we daarvoor doen? (2^e W-vraag)
- Wat mag het kosten? (3^e W-vraag)

Voor de invulling van deze W-vragen per programma zijn veel variaties mogelijk. Voor de overige onderdelen van de begroting (paragrafen, etc.), bestaan vanuit het BBV voorschriften voor de wijze van opstellen en rapporteren.

In de programmabegroting van de gemeente Nieuwegein, wordt nu de volgende structuur gehanteerd (doelenboom):

Uit deze doelenboom blijkt dat per programma een ambitie wordt beschreven, die uitgewerkt wordt in één of meerdere thema's (1e W-vraag). Per thema worden de prestaties / activiteiten voor het komende jaar beschreven (2e W-vraag). De 3e W-vraag wordt op het niveau van thema's ingevuld. Aan de 1e W-vraag worden op themaniveau effect-indicatoren gekoppeld. Bij de 2e W-vraag worden prestatie-indicatoren geformuleerd. In de huidige begroting blijkt dat de effectindicatoren en prestatie-indicatoren niet bij ieder thema terug komen. Daarnaast zijn er bij een aantal programma's ook nog kengetallen opgenomen.

In het onderdeel 'wat mag het kosten' (3^e W-vraag) worden de lasten en baten beschreven. Tot en met 2018 werd dit gedaan op het niveau van thema's. In de begroting 2019 is een verfijning aangebracht, tot het niveau van taakvelden (conform IV-3). In deze toelichting wordt echter geen (directe) relatie gelegd met de andere W-vragen.

5.3.3 Voorstel nieuwe uitwerking

In deze paragraaf doen wij een voorstel voor de verdere doorontwikkeling. Hierbij proberen we zo veel mogelijk elementen die uit de evaluatie naar voren zijn gekomen te betrekken.

Koppeling tussen 3-W-vragen:

Uit de evaluatie is de wens naar voren gekomen om te komen voor een logische verbinding tussen de drie W-vragen, waarbij een relatie kan worden gelegd tussen prestaties en effecten (1^e en de 2^e W-vraag) en een relatie tussen prestaties en financiën (de 2^e en de 3^e W-vraag).

Voor dat laatste (koppeling prestaties en financiën) wordt voorgesteld om de 3^e W-vraag op het niveau van producten te beschrijven. Een product betreft een nadere verfijning van een thema. Een voorbeeld van wat dit betekent:

Programma	Thema	Product
Leefomgeving & Veiligheid	Veiligheid	Integraal veiligheidsbeleid
		Veiligheidsregio
	Leefomgeving	Begraafplaatsen
		Kinderboerderij / dierenweides
		Parkeren
		etc.

Door deze opbouw in producten, wordt een relatie gelegd met de activiteiten / prestaties die bij de 2^e W-vraag worden beschreven. Dit betekent concreet dat:

- Bij de 3^e W-vraag alle baten en lasten in beeld worden gebracht, op het niveau van producten;
- Bij de 2^e W-vraag worden voor de producten, die de meeste kosten met zich meebrengen, activiteiten / prestaties benoemd. Dit kunnen voor een deel ook meer going concern taken zijn waar financieel gezien veel geld in omgaat.
- Daarnaast worden bij de 2^e W-vraag de prestaties / activiteiten gemeld die in het desbetreffende jaar centraal staan (ambities, bestuurlijke prioriteiten).
- Bij de 1^e W-vraag worden de doelstellingen beschreven, die (naar alle waarschijnlijkheid) aansluiten bij vooral het tweede deel van de 2^e W-vraag.

Naast de drie W-vragen, wordt per programma de ambitie beschreven. Deze ambitie bevat de bestuurlijke ambitie, een beschrijving van de rol van de gemeente (conform de methodiek van meervoudig sturen, NSOB) en inzicht in stakeholders.

Indicatoren:

Op dit moment is er een groot aantal indicatoren opgenomen in de begroting. Niet alle indicatoren sluiten logischerwijs aan bij de inhoud van de programma's. Ook is het onderscheid tussen indicator en kerngegeven of tussen effect- en prestatieindicator niet altijd helder. Het gebruik van indicatoren, mits goed gebruikt, is echter wel van meerwaarde als onderdeel van de totale sturing. Maar de sturing op de stad is niet te vatten in louter indicatoren.

Voorgesteld wordt om de effect-indicatoren per thema te laten vervallen. De impact van het gemeentebestuur op de stad is te beperkt om bijvoorbeeld het veiligheidsgevoel van inwoners te kunnen bepalen. Door gebruik van trends en ontwikkelingen bij de Kadernota (zie ook hieronder) wordt er inzicht gegeven in de staat van de stad. Daarbij is het idee om hiervoor meer gebruik te maken van verhalen uit de stad.

De prestatie-indicatoren komen terug bij de 2^e W-vraag. Voorgesteld wordt om voor de belangrijkste activiteiten / prestaties indicatoren te benoemen. Niet alleen voor het begrotingsjaar, maar voor de vier jaar die de begroting beslaat. Voorwaarde is dat deze indicatoren:

- meetbaar zijn o.b.v. objectieve / betrouwbare bronnen. We maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van reeds bestaande bronnen;
- meerjarig te meten zijn;
- een relatie hebben met de prestaties / activiteiten (dus relevant);
- toe te rekenen zijn aan de inspanning van de gemeente.

Onderdeel van de doorontwikkeling, is het vergroten van de dekkingsgraad van indicatoren. Maar ook voor de 2^e W-vraag geldt dat het werk zich niet volledig laat vertalen in indicatoren. Oftewel indicatoren dekken nooit volledig de lading.

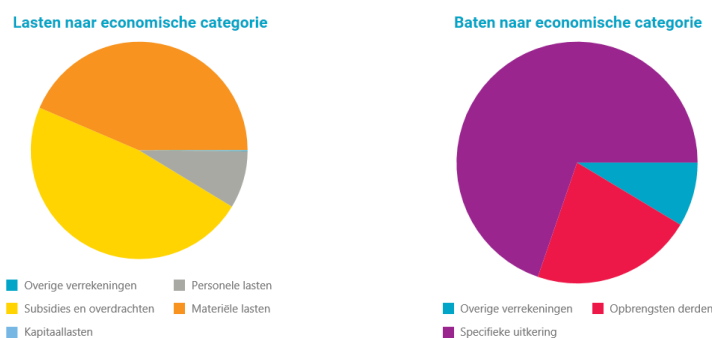
Trends en ontwikkelingen:

Op dit moment wordt er in de begroting geen integraal beeld geschetst van de belangrijkste trends en ontwikkelingen. Voorgesteld wordt om in de Kadernota trends en ontwikkelingen te beschrijven. Dit wordt in de begroting vertaald in de ambities per programma en 1^e W-vraag. Graag willen wij over deze trends en ontwikkelingen de dialoog aangaan met de raad. Hierbij kunnen we ook de gewenste (en gerealiseerde) effecten bespreken zodat het gaat over de gewenste richting. Wij stellen voor om drie keer per jaar een dergelijke sessie tussen college en raad te organiseren over een programma waarin trends en ontwikkelingen centraal staan. Waar mogelijk leggen we hier een verbinding met de strategische verkenningen.

Vormgeving:

Op dit moment ontvangt de Raad de begroting en het jaarverslag in een pdf document. Tegelijkertijd worden deze producten online gepubliceerd, waarbij het mogelijk is eenvoudig door te klikken. (zie <http://nieuwegein.begroting-2018.nl/>). In de wijze waarop onze stukken worden gepresenteerd, willen we e.e.a. verbeteren, bijvoorbeeld door meer teksten doorklikbaar te maken, waardoor verbanden zichtbaar worden.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een andere dwarsdoorsnede te maken van de financiën, bijvoorbeeld naar soorten kosten / opbrengsten:

Bron: gemeente Zaanstad, begroting 2018

5.3.4 Voorstel

Aan de Raad wordt gevraagd om in te stemmen met de doorontwikkeling van de begroting en daarmee kaderstellend voor de bestuursrapportage en de jaarstukken. Hoewel het niet lukt om de begroting 2020 al aan te passen en te verbeteren op alle bovenstaande punten, wordt er in 2020 al wel een bestuursrapportage nieuwe stijl aangeboden.

De aanpassingen zullen wij stapsgewijs doorvoeren. De effecten zijn derhalve niet allemaal zichtbaar in het komende jaar. Maar met de beweging voorwaarts vertrouwen wij erop dat de begroting en jaarrekening steeds beter gaan aansluiten bij de informatiebehoefte van de raad. Wij staan hierbij open voor suggesties en gaan hierover graag met u in gesprek.